

Sundbyberg 2014-01-06

Dnr.nr:
4.1.1-43635/2013

Vår referens:
Maryanne Rönnersten

Avdelningen för regler och
behörighet
Marit Birk

Remissvar: Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer

Handikappförbunden

Handikappförbunden är ett partipolitiskt och religiöst obundet samarbetsorgan för rikstäckande handikappförbund. Vår vision är ett samhälle för alla, där alla människor är delaktiga på lika villkor. Ett samhälle där människor möts med respekt oavsett funktionsförmåga. Ett samhälle som tillvaratar människors olikheter och rättigheter, och därför är ett rikt samhälle.

Handikappförbunden representerar 37 medlemsförbund med sammanlagt cirka 400 000 enskilda medlemmar.

Sammanfattning

Det är viktigt att det finns fungerande former för att identifiera våld mot barn och vuxna med funktionsnedsättning.

Berörda personalgrupper måste ha goda kunskaper om vilka behov människor med funktionsnedsättning har avseende framför allt bemötande, tillgänglighet till information, kommunikation och miljöer.

Aspekter som berör människor med funktionsnedsättning behöver synliggöras i Socialstyrelsens föreskrifter.

Övergripande synpunkter

Handikappförbunden välkomnar Socialstyrelsens intention att genom särskilda föreskrifter förbättra kommunernas arbete med våld i nära relationer, avseende våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare. Syftet är att föreskrifterna ska bidra till att våld i

nära relationer förebyggs och upptäcks och till att rätt insatser sätts in i rätt tid.

Socialstyrelsens konsekvensutredning visar att behovet av förbättringar är alarmerande stort. Rapporten visar bland annat att det finns stora brister bland annat vad gäller statistik och kunskap om våldsutsattas behov och hur behoven tillgodoses. Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har under 2012-2013 genomfört tillsyn av 60 kommuner/stadsdelsnämnder och 30 kvinnojourer samt 90 verksamheter inom hälso- och sjukvården. Resultaten från tillsynen visar att det finns stora skillnader mellan kommunerna. Det innebär att frågor som gäller våldsutsatta barn och vuxna liksom våldsutövare hanteras olika och därmed ojämnt över landet.

Slutsatserna i Konsekvensutredningen överensstämmer till stor del med de slutsatser Handikappförbunden redovisat i sin alternativrapport till FN:s övervakningssystem för "Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning" år 2011. I alternativrapporten (punkt 291, sid 78) rekommenderas den svenska staten att:

- Tillförsäkra att våld och övergrepp mot flickor, pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning kan identifieras samt att nödvändigt stöd kan erhållas. Frågan måste särskilt uppmärksammas i nationella utbildningar för personalgrupper inom vård och omsorg, skola, polis- och rättsväsende.
- Se till att (Socialstyrelsens) tillsyn av hälso- och sjukvård samt av annan omsorgsverksamhet även omfattar analys av hur övergrepp mot människor med funktionsnedsättning anmäls och åtgärdas.
- Tillförsäkra att socialtjänsten och hälso- och sjukvården utarbetar strategier och metoder för att stödja flickor, pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättningar som blivit utsatta för olika former av övergrepp.
- Tillförsäkra att kvinno- och mansjourer görs tillgängliga för kvinnor och män med funktionsnedsättning, både vad gäller fysisk tillgänglighet, information och kommunikation.
- Se över befintliga riktlinjer för omvårdnadspersonal i syfte att stärka personalens kompetens och förmåga att ingripa då kränkande situationer uppkommer vid olika boendeformer.

Tillägg till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer

Ovanstående rekommendationer måste vägas in i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. I Socialstyrelsens utkast nämns "funktionsnedsättning" endast under 3 kapitlets Allmänna råd utifrån 5 kap. 11 § SoL. Handikappförbunden anser att vikten av att särskilt beakta de behov människor med funktionsnedsättning kan ha avseende bemötande och tillgänglighetsaspekter måste uppmärksammas genom att tydliga skrivningar tillförs. De blivande föreskrifterna ger välbehövliga möjligheter att lyfta fram vikten av att de behov av stöd, tillgänglighet och hjälpmedel som barn och vuxna med funktionsnedsättning kan ha, alltid måste beaktas. Följande tillägg behövs:

SOCIALTJÄNST

3 kap. Socialnämndens planering, avsnitt Kartläggning och analys, 7 §

Tillägg till strecksatserna:

- *Tillförsäkra att våld och övergrepp mot barn och vuxna med funktionsnedsättning identifieras och att nödvändigt stöd kan erhållas.*

3 kap. Socialnämndens planering, avsnittet Information om socialtjänsten enligt 3 kap. 4 § SoL, Allmänna råd

"Socialnämnden bör planera för hur grupper och enskilda, såväl vuxna som barn, ska nås med information om nämndens verksamhet för våldsutsatta, barn som bevittnat våld och våldsutövare." Tillägg: *Informationen ska finnas tillgänglig i de format som mottagare med funktionsnedsättning behöver (som lättläst, teckenspråk, punktskrift, på Daisy).*

4 kap. Kompetens enligt 3 kap. 3 § andra stycket SoL, avsnittet Handläggning och uppföljning och Genomförande av insatser

Tillägg: *Personalen måste ha goda kunskaper om olika funktionsnedsättningar och vilka behov av stöd och hjälpmedel människor med funktionsnedsättning har utifrån sina respektive funktionsnedsättningar.*

4 kap. Kompetens enligt 3 kap. 3 § andra stycket SoL, avsnittet Barn och unga

Tillägg: *Personalen måste ha goda kunskaper om olika funktionsnedsättningar och vilka behov av stöd och hjälpmedel barn med funktionsnedsättning har utifrån sina respektive funktionsnedsättningar.*

**6 kap. Utredning av våldsutsatta barn och barn som bevittnat våld,
1 §**

Efter meningens ...” ska nämnden utan dröjsmål inleda en utredning om barnets behov av stöd och hjälp”. behövs följande tillägg: *I utredningen ska alltid beaktas de behov som barn med funktionsnedsättning har.*

7 kap. Insatser, avsnitt 1 §, avsnitt Allmänna råd

Tillägg med en strecksats:

- All skriftlig information ska finnas i tillgängliga format och all kommunikation ska vara tillgänglig för människor med funktionsnedsättning (t ex när det gäller patienter med kognitiv eller språklig/kommunikativ funktionsnedsättning)

7 kap. Insatser, 2 § avsnitt Tillfälligt boende, 2 §

Tillägg före Allmänna råd: *Boenden måste vara tillgängliga för barn och vuxna med funktionsnedsättning, både vad gäller fysisk tillgänglighet, information och kommunikation.*

7 kap. Insatser, 2 § avsnitt Insatser till barn, 3 §

Tillägg: *De behov som barn med funktionsnedsättning har måste alltid beaktas.*

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Samma aspekt som angetts ovan måste också föras in på relevanta ställen under avsnittet om Hälso- och sjukvård.

Med vänlig hälsning

Handikappförbunden

Ingrid Burman

Ordförande